

Úvod

Výzkum a vývoj (dále jen VaV) představuje z dlouhodobého časového hlediska jeden z klíčových hybných prvků umožňujících **zvyšování produktivity, ekonomického růstu, zaměstnanosti, udržitelného rozvoje a sociální soudržnosti společnosti**. Výsledky výzkumu, vývoje a inovací a jejich využití hrají důležitou roli ve všech oblastech dnešní společnosti.

Efektivní alokace finančních a lidských zdrojů v této oblasti se však neobejde bez znalosti charakteristik jeho vývoje a současného stavu, a proto hrají **spolehlivá statistická data** o VaV důležitou roli pro určování priorit a směřování budoucích politik v této oblasti.

Český statistický úřad (dále jen ČSÚ), v souladu s výše uvedenými potřebami, sleduje charakteristiky VaV pomocí přímého statistického šetření. Toto šetření se provádí v ČR od roku 1995 prostřednictvím **Ročního výkazu o výzkumu a vývoji (VTR 5–01)**, který je součástí **Programu statistických zjišťování**. Tento program je stanoven a zveřejněn vyhláškou ČSÚ podle zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů.

Dlouhodobým cílem ČSÚ je vytváření komplexního obrazu o rozvoji VaV v České republice statistickými nástroji, informacemi a analytickou činností v kontextu dalších makroekonomických a strukturálních ukazatelů.

Roční šetření o VaV přináší podrobné poznatky o stavu **lidských** a vynaložených **finančních zdrojích** ve všech subjektech podnikatelského, vládního, vysokoškolského a soukromého neziskového sektoru provádějících VaV jako svoji hlavní či vedlejší ekonomickou činnost na území České republiky v příslušném kalendářním roce. Mezi základní charakteristiky VaV zjišťované v tomto šetření patří **počet osob pracujících ve VaV** (zaměstnanci VaV) podle pracovní činnosti, vzdělání, pohlaví, věku či státního občanství a **výše výdajů za provedený VaV** podle druhu výdajů a zdrojů jejich financování.

Sběr údajů o lidských a peněžních vstupech určených pro VaV aktivity, respektive zabezpečení těchto ukazatelů, je na základě **Prováděcího nařízení Komise (EU) č. 995/2012**¹ o tvorbě a rozvoji statistiky Společenství v oblasti vědy a techniky **povinné** pro všechny státy EU. Sběr těchto údajů probíhá podle mezinárodních standardů a doporučení uvedených ve **Frascati manuálu**², který slouží jako hlavní celosvětově používaná příručka pro harmonizovaný sběr ukazatelů v oblasti VaV.

Výsledky z Ročního šetření o VaV se **využívají** na národní úrovni především k zabezpečení statistických údajů potřebných pro **výkon státní správy** v oblasti výzkumu, vývoje a inovací (*např. pro potřeby Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací České republiky na léta 2009 až 2015 a její aktualizace do roku 2020*) a od roku 2013 prostřednictvím **kapitalizace výzkumu a vývoje**³ i k propočtu úplných sestav makroekonomických ukazatelů v rámci Ročních národních účtů.

Údaje z tohoto šetření slouží i pro hodnocení **dalších strategií** České republiky jako je Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti České republiky pro období 2012 až 2020 nebo Národní výzkumná a inovační strategie pro inteligentní specializaci České republiky (Národní RIS3 strategie).⁴

Oficiální statistická data z této oblasti jsou zároveň nepostradatelná pro mezinárodní srovnání. Kromě národních potřeb jsou tak tyto údaje využívány i pro potřeby **Evropské unie**, např. v rámci Strategie Evropa 2020 a její stěžejní iniciativy **Unie inovací**⁵, a dalších mezinárodních organizací, zejména **Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD)**, např. v rámci její **Inovační strategie**⁶.

---

¹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32012R0995&from=CS>

² <http://oe.cd/frascati>

³ http://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocenka.avizo_revize?id=2014_C1

⁴ <http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy/ris3-strategie-cr>

⁵ http://ec.europa.eu/research/innovation-union/index_en.cfm

⁶ www.oecd.org/innovation/strategy

Tato publikace si klade za cíl poskytnout zájemcům podrobné statistické údaje pocházející z Ročního šetření o výzkumu a vývoji (VTR 5-01), které proběhlo na území České republiky v roce 2016 za referenční rok 2015 u 2 644 subjektů provádějících VaV činnost.

Obsáhlá publikace má čtyři hlavní části. Na začátku se nachází **metodická část** shrnující základní informace o šetření. Obsahem této části jsou definice základních pojmů statistiky VaV a vysvětlení jednotlivých zjišťovaných ukazatelů, včetně jejich charakteristik a používaných třídění. Znalost metodiky je důležitým předpokladem pro správné pochopení a interpretaci dat nalézajících se v dalších částech publikace.

Za metodickou částí následuje **analytická část**, v níž jsou stručně popsány a rozebrány hlavní ukazatele statistiky VaV zjištěné pro rok 2015. Zjištěné údaje jsou nahlíženy z hlediska dlouhodobého vývoje v rámci České republiky a zároveň jsou i zasazeny do mezinárodního srovnání. Analytická část obsahuje i poměrně rozsáhlou tabulkovou přílohu s přehledem základních ukazatelů VaV jak za Českou republiku (údaje za roky 2005 až 2015), tak i v porovnání s vybranými státy EU a světa (údaje za roky 2015, 2010 a 2005).

Jádrem publikace je **tabulková část** se 141 tabulkami statistických údajů o VaV v České republice v roce 2015. Struktura této části zůstala shodná s loňským vydáním publikace a tabulky jsou tak řazeny do třech hlavních oddílů (Ukazatele VaV za Českou republiku celkem, Ukazatele VaV za podnikatelský sektor, Ukazatele VaV za vládní a vysokoškolský sektor). Novinkou jsou podrobné údaje o výzkumných pracovnících, které přináší informace o jejich věku, vzdělání, státním občanství a v případě vládního a vysokoškolského sektoru i vědní oblasti, kterou se výzkumníci zabývají. Tyto podrobné údaje o výzkumných pracovnících se v rámci šetření VTR 5-01 sledují jednou za 5 let. Kromě údajů o osobách pracujících ve VaV a výdajích na VaV nachází se v publikaci i několik tabulek o nákupu služeb VaV (vnější výdaje na VaV), které poskytují informaci o tom, kolik peněz vynaložily subjekty provádějící VaV na VaV prováděný jinými subjekty. V případě vládního a vysokoškolského sektoru publikujeme i údaje o příjmech z prodeje služeb VaV (smluvní výzkum). Tabulková část této publikace obsahuje data za rok 2015. Pokud Vás zajímají podrobné údaje o VaV v delší časové řadě, dovolíme si Vás odkázat na naše internetové stránky https://www.czso.cz/csu/czso/statistika_vyzkumu_a_vyvoje, kde naleznete velké množství tabulek s údaji o VaV na území ČR v letech 2005-2015.

Za tabulkovou částí naleznete celkem **deset příloh**. První tři přílohy obsahují tabulky a grafy se základními ukazateli VaV v časové řadě 2005-2015. Dvě přílohy se zabývají údaji o VaV v jednotlivých krajích ČR, a to v podobě přehledných kartogramů. Součástí jsou i dva kartogramy, které poskytují přehled o zaměstnancích VaV a výdajích na VaV v podnikatelském sektoru v členění na úrovni okresů. V příloze finančních toků mezi sektory je graficky znázorněno financování VaV v ČR v jednotlivých sektorech provádění. Oproti loňskému roku byla více než dvojnásobně rozšířena příloha s mezinárodním srovnáním ukazatelů VaV, která v letošním vydání publikace zahrnuje 35 tabulek, z nichž většina obsahuje aktuální data pro rok 2015. Zdrojem dat pro mezinárodní srovnání byla publikace OECD: *Main Science and Technology Indicators 2016/17*⁷ a databáze Eurostatu⁸. Jako poslední přílohu naleznete na konci publikace vzory výkazů statistického šetření VTR 5-01 za rok 2015.

Věříme, že Vám statistické údaje obsažené v této publikaci poskytnou řadu cenných informací. Pokud máte jakékoliv otázky nebo poznámky k zveřejněným údajům, prosím, neváhejte nás kontaktovat. Zároveň uvítáme jakékoliv Vaše náměty na vylepšení našich statistik.

Na závěr nám dovoluňte poděkovat všem zaměstnancům ČSÚ, kteří se podílejí na přípravě a zpracování ročního šetření o výzkumu a vývoji VTR 5-01. Velký dík patří též našim respondentům, bez jejichž zodpovědného přístupu k vyplnění výkazu se neobejdeme.

---

⁷ <http://www.oecd.org/sti/msti.htm>

⁸ <http://ec.europa.eu/eurostat/web/science-technology-innovation/data/database>